

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Deres ref
200304513

Vår ref (bes oppgitt ved svar)
2003/1135-2 CLU/-

Dato
.06.2003

DATATILSYNETS HØRINGSUTTALELSE – UTKAST TIL FORSKRIFT OM SKIKKETHETSVURDERING I LÆRER-, HELSE OG SOSIALFAGUTDANNINGER

Vi viser til Deres høringsnotat av 30.04.2003.

Datatilsynet ser en økende tendens til at man på ulike samfunnsområder tar i bruk såkalte skikkethetsvurderinger når man skal vurdere om en person er egnet til å inneha en stilling eller utøve en bestemt virksomhet. Tidligere ble skikkethetsvurderinger gjennomført av politiet i svært begrensede tilfeller. Nå åpnes det for at mennesker kan, og forventes å, angi eller vurdere hverandre på bakgrunn av svært skjønnsmessige kriterier. Dette er et skritt i gal retning, og rokker ved sentrale og beskyttelsesverdige personverninteresser noe tilsynet er svært skeptisk til.

Når opplysninger ligger til grunn for beslutninger rettet mot et individ må man sørge for at beslutningsgrunnlaget baserer seg på korrekte, relevante og tilstrekkelige opplysninger. Krav til opplysningers kvalitet er et av de viktigste prinsippene som personvernet bygger på. Bruk av ikke-verifiserte opplysninger svekker foruberegneligheten og skaper usikkerhet for borgerne.

Datatilsynet ser at det kan foreligge behov for å forhåndsvurdere de som skal ha daglig kontakt med våre barn, syke og gamle. I tilfeller hvor slike forhåndsvurderinger er strengt nødvendig bør de imidlertid baseres på langt mer objektive kriterier som for eksempel straffeattester. Ved slik vandelskontroll er det klare regler for hvilke opplysninger som kan utleveres og således danne grunnlag for beslutninger.

I 1999 hadde Datatilsynet forskrift om skikkethetsvurdering i lærerutdanningen på høring. Datatilsynet ga uttrykk for at daværende forslag til forskrift ikke lot seg forene med grunnleggende personvernprinsipper. Tilsynet pekte også på at det kan medføre et rettssikkerhetsproblem at såpass vage kriterier legges til grunn i en vurdering av om studenten skal anses skikket.

Når det gjelder de konkrete forskriftsbestemmelsene vil Datatilsynet bemerke følgende:

§ 2 b - Vurderingskriterier

I merknadene til § 2 b er vurderingskriteriene knyttet opp til en antagelse om at man bryter ulike bestemmelser i helselovgivningen hvis handlingene hadde blitt foretatt i en arbeidssituasjon. Datatilsynet er skeptisk til at en fremtidig forventning om adferd skal få konsekvenser av en slik art som utestengning kan få for studentene, og mener dette harmoniserer dårlig med viktige rettssikkerhetsprinsipper.

Datatilsynet er generelt svært skeptisk til at også handlinger foretatt i en privat situasjon skal kunne få konsekvenser for vedkommendes studiesituasjon slik det åpnes for etter bokstav e. Når studenten kommer i arbeid, vil handlinger foretatt i den private sfære vanskelig kunne tillegges vekt, med mindre disse får betydning for vedkommendes evne til å utøve sitt arbeid.

§ 2 b nr. e åpner for at opplysninger om rusmisbruk kan tillegges vekt i en skikkethetsvurdering. Dette alternativet er nytt i forhold til de vurderingskriterier dagens forskrift har for lærerutdanningene. Datatilsynet savner en begrunnelse for hvorfor vurderingskriteriene har blitt utvidet på dette punktet og hvorfor bruk av rusmidler i studietiden er mer betenkelig hos studenter ved helse- og sosialfagutdanningene enn lærerutdanningene.

§ 3 – Informasjon til studentene

I tillegg til at studentene skal informeres om selve innholdet i skikkethetsvurderingen, vil personopplysningsloven §§ 19 og 20 pålegge virksomhetene å informere om den behandling av personopplysninger som eventuelt skal skje. I henhold til bestemmelsene her, må det blant annet opplyses om hva som er formålet med behandlingen, at opplysningene lagres i et sentralt register og ikke minst om retten til innsyn, retting og sletting.

§ 10 – Sentralt register

Bestemmelsen foreslås endret slik at det sentrale registeret over uskikkede studenter skal suppleres med studentenes personnumre. Datatilsynet antar at departementet her mener fødselsnummer, dvs. fødselsdato og personnummer (11 siffer), da dette vel er en forutsetning for å kunne foreta den ønskede koblingen.

Datatilsynet vil i så fall gjøre oppmerksom på at personopplysningsloven (av 14.04.2000 nr. 31) har relativt strenge regler for bruk av fødselsnummer. I lovens § 14 er det bestemt at fødselsnummer bare kan benyttes når det er *saklig behov* for sikker identifisering og metoden er *nødvendig* for å oppnå slik identifisering.

Datatilsynet savner en begrunnelse for om bruken av fødselsnummer oppfyller ovennevnte kriterier. Tilsynet antar at studenten vil kunne identifiseres ved hjelp av andre metoder, for eksempel studentnummer. I så fall vil ikke bruken av fødselsnummer være nødvendig. Uansett må det utredes nærmere om forskriftens ordlyd er i samsvar med lov.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Christine Lie Ulrichsen
seniorrådgiver
(saksbehandler,
telefon 22 39 69 00)